

Szezám, tárulj!

A 4 sokak szerint igen varázslatos szám, mert árad belőle az érzékelhető világ teljessége, tökéletessége és harmóniája. Bábszínházunk kiállítási programját ebben az évadban ez a négyesség jellemzi. Négy tárlaton keresztül foglalkozunk a bábszínház bábos eszközeinek működésével, ezek titkaival. Az első két tárlaton a bábszínház tárgyainak, kellékeinek, tereinek titkait, a bábtest szerkezetét és a bábos tér képét kerestük, a harmadikon a mesei világ szerkezetét próbáltuk felépíteni. S most a negyediken, évadunk záró kiállításán bábszínházunk kilép saját épített teréből, hatalmasra nyitja lát-hatatlan falait.

Május 11-én nyitjuk **Rácz Zoltán** építész-tervező kiállítását.

Szinte máris hallok kérdéseiteket: egy építész? Mit keres egy építész a bábszínházban?

S miért éppen Ő?

A válasz egyszerű is és bonyolult is, lehet rá röviden és hosszan is érveket sorolni. Kezdem röviden és egyszerűen.

Rácz Zoltán 2006-tól szoros kapcsolatban van a bábosok világával, ugyanis tervezett egy igazi, csakis bábokat befogadó bábmúzeumot. Sőt, nem is egyet, hanem kettőt! Az egyik kedves és mesés, de kisebb méretű, a másik emeletes és majdnem az égig ér. Mindkettőt ugyanarra a helyre tervezte, a Debreceni Nagyerdei Kultúrpark dombjára. Itt szeretné megépíteni Debrecen városa és a Korngut-Kemény Alapítvány Kemény Henrik családjának összegyűjtött bábos örökségét befogadó épületet. Ez lenne az ország első bábmúzeuma. Rácz Zoltán kapta meg a felkérést a tervezésre az alapítványtól és Kemény Henriktől. A kisebbik

családias és Heni bácsi Népligetben álló bábszínházát idéző, a nagyobb légiesebb és többféle tevékenységet magába foglaló épület lenne.

Hogy melyik épül fel, s az mikor nyílik, azt még nem tudjuk. Azt viszont biztosra ígérjük, hogy a májusban nálunk nyíló kiállításon mindkét építészeti látványtervet láthatjátok. Apró maketten mutatjuk meg Nektek, hogy mennyire együtt gondolkodott Kemény Henrik és Rácz Zoltán a tervek előkészítésénél.

A hosszú válaszom az első kérdésre Rácz Zoltán építészeti és művészi világából fakad. Én személyesen nagyon szeretem épületeit, belső tereit, mert mindegyik üzenetet fogalmaz, teljes világot tár fel, és ez a teljesség egy elevenen lélegző térrel, és az egyetemes kozmosszal tart kapcsolatot. Így válik határtalanná az általa lehatárolt tér, és így válik földi közegünk olyanná, mintha az ég költözött volna le hozzánk.

Épületeinek, terveinek legkisebb eleme is bekapcsolódik egy nagyobb egységbe, az pedig egy még nagyobbba, és így tovább. Átjárást biztosítanak régmúlt idők formáihoz, átjárást nyitnak láthatatlan terekhez, átjárást teremtenek a föld és ég között. S ez teszi minden épületét izgalmassá, mert bennük, alattuk, rajtuk mindenki úgy érezheti, hogy lelkes lények ezek, nem merev falakkal lekerített építmények. Ezek nem leválasztanak a kinttől, hanem kapcsolatot nyitnak az-azal, képzettársítások sora áramlik bennünk általuk.

Református templom, Ebes

Rácz Zoltán Debrecen szülöttéként lett a város építész. Minden gesztusában jelen van a város sokféle jelentése. Szereti városának lélegzését. Életműve olyan gazdag és szerteágazó, hogy felsorolni is nehéz: rajzol, fest, fotózik, lovagol, épületeket tervez, belső tereket épít, könyveket ír és szerkeszt, kutatómunkát

Templom, Hortobágy (makett)

végez. Ez utóbbi tevékenységét leginkább Debrecen műemlékeinek és épületei leírásának szenteli. Kutatásaiból, gondolataiból számtalan helyen tartott és tart előadást, ahol a templomépítéset, a tájépítéset, óvoda- és iskolaépületek tervezése a fő témái.

S ami leginkább fémjelzi eddigi életművét, hogy a bölcsődétől a templomig, a családi háztól a villafelújításig, a szociális otthontól a ravatalozóig, a játszótérrel az iskoláig mindenféle épületet tervezett már. Kutyaház, babaház, madáretető egyaránt megtalálható a sorban. Legtöbbszörben a Nagyerdei Kultúrpark építményeit láthatótok, melyek közül a következőket tervezte: Terrárium és Pálmaház,

Pálmaház, Nagyerdei Kultúrpark

Zsiráfház, Víziló- és Majomház, Madárház. Ezekért a munkáiért 2010 januárjában átvehette a „Debrecen Város Borsos József Nívódíja” elismerést, amit azok kapnak, akik városunk építészeti és kulturális környezetének fejlesztéséért sokat tesznek.

Zsiráfház, Nagyerdei Kultúrpark

Izgalmas, amikor egy művészeti ág találkozik egy másikkal. A színház, bábszínház is alkalmaz látvány- és díszlettervezőket, de építész-tervező ritkán kap „munkát” színháztól. Most mi mégis arra vállalkozunk, hogy meghívjuk Rácz Zoltánt, építsünk valami olyat a kiállítótermünkbe, amit még sehol senki nem látott. Lássuk rajzait, épületeit, makettjeit, de úgy, hogy érezve tudjuk azokat meglátni.

Bízunk benne, hogy a **MINTHA** című kiállításunk is eljuttat Benneteket új „világokba”, és segít abban, hogy bizonyosodjék: az élet minden területén történő felfedezéseink, határtalanok.

A címet Rácz Zoltán választotta. S hogy e talányosság valamennyire mindenki számára értelmezhető legyen, álljon itt Tőle egyik tanulmányának néhány sora:

„Jómagam hiszek abban, hogy a házaimnak vállalni kell a

Harangház, Hajdúszoboszló

gondolataimból születő érzelmi következményeket, tehát nem feltétlenül az értelmezést, sokkal inkább a szerethetőséget célozza. Ha ennek során felmerülnek MINTHA-élmények a látogatóban (olyan, mintha egy bumfordi víziló háta lenne, stb.), akkor egyúttal a szeretet egy morzsáját is elszórtam, hiszen mindenkinek a biztonság öröme jelent, ha ráismer valamire, vagy a felismerés jóleső izgalmával ajándékozza meg. A siker fokozása, ha egy épülethez több érzelmi-gondolati felismerés társul, hiszen ez a sokértelműség még azzal a lehetőséggel is gazdagít, hogy a mű szervesen illeszkedik a testi-lelki-gondolati környezetébe, mert hiszen több síkon megközelítve is átélhető. Nem egyértelmű (esetleg egyetlen értelme sincs – lásd minimál), hanem mindenki egyénisége szerint fogadhatja be.”

A kiállítás a Vojtina Bábszínház kiállítótermében **május 11-től június 20-ig** tekinthető meg.

Láposi Terka